

Politica agricola comuna. Jurisprudenta comunitara

1. *Schiiter – 9/73 – 1973, 1135*

Puterile conferite de catre art. 40 si 43 (2) din Tratat pentru *implementarea politicii agricole* comune nu se refera doar la masuri structurale, ci se *extind de asemenea la orice interventie economica imediata* pe termen scurt, necesara în aceasta *sfera a productiei*. Consiliul este împuternicit, în plus, sa introduca recurs conform procedurilor decizionale prevazute în acest sens.

Pe de alta parte, din moment ce art. 103 se refera la politicile de conjunctura ale statelor membre, nu priveste acele domenii care fac deja obiectul legislatiei comunitare, *cum ar fi organizarea pietelor agricole*.

Obiectul real al art. 103 este coordonarea politicii de conjunctura a statelor membre si adoptarea unor masuri comune adecvate. Luând în considerare situatia monetara, din momentul în care au fost adoptate masurile contestate, precum si faptul ca politica agricola comuna nu continea nici o prevedere adecvata prezentei cauze, care sa permita luarea masurilor necesare pentru a reglementa asemenea situatii monetare, Consiliul a facut în mod justificat uz, temporar, de competentele conferite lui de art. 103 al Tratatului.

2. Art. 103 nu împiedica institutiile comunitatii sa aiba competenta de a introduce, fara sa aduca atingere altor proceduri stabilite în Tratat, orice masuri de conjunctura care ar putea fi necesare pentru protejarea obiectivelor Tratatului. Consiliul va alege în fiecare caz în parte forma pe care o va considera cea mai potrivita masurii în cauza.

3. Chiar daca institutiile comunitatii trebuie sa se asigure, în exercitiul competentelor pe care le au, ca sumele cu care sunt impozitati operatorii comerciali nu sunt mai mari decât este necesar pentru atingerea scopului pe care autoritatile îl au de îndeplinit, aceasta nu înseamna neaparat ca aceasta obligatie trebuie interpretata în raport cu situatia speciala al vreunui anumit grup de operatori.

Validitatea actelor institutiilor, în ceea ce priveste semnificatia art. 177 din Tratat, nu poate fi raportata la nici o norma de drept international, în afara de cazul în care acea norma este obligatorie pentru Comunitate si capabila de a crea drepturi pe care partile interesate sa le poata folosi într-o instanta.

4. *Art. II al Acordului general privind tarifele si comertul (GATT) nu poate conferi membrilor Comunitatii dreptul de a-l invoca într-o instanta.*

5. Referirea la taxa vamala consolidata sub titlul „taxe vamale convenite“ din Tarifal Vamal Comun este în masura sa dea nastere unor drepturi pe care asemenea parti sa le foloseasca într-o instanta, din moment ce acesta este parte dintr-o reglementare a Comunitatii. Referinta este clara si precisa în sine si nu lasa nici o marja de apreciere autoritatilor care trebuie sa o aplice.

6. Nici art. 5 si 107 din Tratat (atâta vreme cât procedurile stabilite în art. 3 lit. g nu au fost aplicate) si nici Rezolutia adoptata de catre Consiliu si de catre reprezentantii guvernelor statelor membre la 22 martie 1971, privind stabilirea etapelor realizarii unei uniuni economice si monetare, nu pot fi interpretate ca impunând, prin ele însele, statelor membre o interdictie împotriva modificarii paritatii cursului de schimb al monedelor lor altfel decât prin stabilirea unei noi paritati fixe, care ar putea fi invocata de catre partile interesate în fata instantelor nationale.

7. Sumele compensatorii sunt masuri comunitare care, chiar daca constituie o împartire a pietei, servesc la compensarea variatiilor ratelor de schimb fluctuante si, în felul acesta, ajuta la pastrarea fluxului normal al comerțului cu produse în condițiile excepționale temporar create de situația monetară.

Obiectul lor este de a preveni colapsul sistemului interventionist stabilit de dreptul comunitar în statul membru afectat. Acestea nu au fost sarcini stabilite de către statele membre în mod unilateral, ci masuri comunitare care, având în vedere împrejurările excepționale de moment, sunt permise în cadrul politicii agricole comune.

2. Germania împotriva Consiliului – 280/93-1994 – 1-4973. Obiectivele PAC.

1. În cadrul procedurii pentru adoptarea unei reglementari de către Consiliu, faptul ca propunerea Comisiei, amendata, conform unui acord politic acceptat de către un membru competent în numele Comisiei într-o sesiune a Consiliului și aprobată de colegiul membrilor Comisiei, nu este redactată în scris, nu are importanță.

Art. 149 (3) din Tratat stipulează ca atâta timp cât Consiliul nu a acționat, Comisia își poate modifica propunerea în orice moment în cursul procedurilor menționate la alin. 1 și 2, fără a fi necesar ca acele propuneri amendate să fie scrise. Astfel de propuneri amendate, făcând parte din procesul legislativ al Comunității care este caracterizat printr-o anumită flexibilitate necesară pentru realizarea unei convergențe în opiniile diverselor instituții diferă fundamental de actele adoptate de Comisie și care privesc în mod direct indivizii, în așa fel ca o conformare strictă la formalitățile obligatorii pentru adoptarea actelor cu efect direct și asupra indivizilor nu este necesară și pentru adoptarea susmenționatei propuneri.

2. Deși conform art. 190 din Tratat, propunerea Comisiei trebuie înaintată Consiliului în acte pe care acesta le poate adopta numai la propunerea Comisiei, acest articol nu impune citirea vreunui amendament care ar fi putut fi adus ulterior propunerii respective. Lucrurile ar sta altfel numai în cazul în care Comisia și-ar fi retras propunerea și ar fi înlocuit-o cu alta.

3. Consultarea de către Parlamentul european, acolo unde este prevăzută, înseamnă o nouă consultare ori de câte ori textul adoptat în final, luat ca întreg, diferă esențial de textul pe care Parlamentul l-a consultat deja, cu excepția cazurilor în care amendamentele corespund în mare măsură dorințelor Parlamentului.

4. În urmărirea obiectivelor politicii agricole comune instituțiile Comunității trebuie să asigure permanentă armonizare cerută de conflictele dintre obiectivele asumate în mod individual și, atunci când este necesar, să dea prioritate oricărei dintre ele, pentru a satisface cerințele factorilor sau condițiile economice urmărite.

Astfel, legislația Comunității, care în problemele de politică agrară comună manifestă o largă toleranță în ce privește responsabilitățile conferite de art. 40 și 43 din Tratat, ar putea, fără a încălca art. 39 din Tratat, să stabilească o organizare comună a pieței bananelor, menită să asigure venitul Comunității, agricole interesate prin garantarea nivelului existent al producției Comunității, prin furnizarea de utilaje adecvate în vederea creșterii productivității, să stabilizeze piața protejând producția Comunității și reglementând importurile, și să asigure aprovizionarea prin acele utilaje suplimentare obținute la nevoie prin creșterea importurilor.

Faptul ca în anumite state membre, instaurarea organizarii comune a putut avea ca efect cresterea preturilor, nu înseamna o încălcare a art. 39. Înlocuirea structurilor nationale caracterizate prin diferente mari de pret, cu o organizare comuna, duce inevitabil la o reasezare a preturilor în toata Comunitatea; *obiectivul asigurarii unor preturi rezonabile pentru consumatori trebuie apreciat la nivelul pietei comune ca un întreg iar legislatia comunitara va da prioritate temporar altor obiective.*

5. Faptul ca Regulamentul nr. 404/93 asupra organizarii comune a pietei bananelor urmareste obiective de politica agrara, ca si o politica de dezvoltare în favoarea statelor PAC1, nu înseamna ca acesta nu poate fi fundamentat doar pe art. 43 din Tratat.

În primul rând, art. 43 din Tratat constituie baza legala adecvata pentru orice legislatie privitoare la producerea si comercializarea produselor prevazute în lista din Anexa II la Tratat, care contribuie la îndeplinirea unuia sau mai multor obiective ale politicii agricole comune stabilite la art. 39 din Tratat, chiar si atunci când se urmaresc simultan mai multe obiective. În al doilea rând, *crearea unei organizari comune a pietei necesita, pe lângă reglementarea productiei Comunitatii, stabilirea unui regim de import pentru stabilizarea pietelor si asigurarea vânzarii productiei comunitare daca, asa ca în cazul bananelor, aspectele interne si externe ale politicii comune nu pot fi separate*, fiind de la sine înteles ca institutiile, atunci când fac uz de competentele lor de legiferare, nu pot sa nu tina cont de obligatiile impuse de Comunitate prin Conventia de la Lomé.

6. Primul paragraf din art. 42 al Tratatului recunoaste atât prioritatea politicii agricole asupra obiectivelor Tratatului în domeniul concurentei, cât si autoritatea Consiliului de a decide *în ce masura legile concurentei trebuie sa fie aplicate în sectorul agricol.*

Regimul comertului cu statele care nu sunt membre în cadrul organizarii comune a pietei de banane, stabilit prin Regulamentul nr. 404/93, în special cote de tarif pentru importuri si modul în care este subîmpartita, nu constituie o încălcare a drepturilor fundamentale si a principiilor generale de drept.

Cu privire la interzicerea discriminarii, este adevarat ca doua categorii diferite de comercianti – cei care au operat anterior pe pietele interne deschise si au putut obtine fara nici o îngradire livrari de banane din statele lumii a treia si cei care au operat pe pietele nationale protectioniste dar carora li s-a asigurat posibilitatea de a obtine banane din Piata Comuna si din PAC, în ciuda pretului lor ridicat – nu sunt afectate în acelasi mod de aceste masuri, din moment ce primilor li s-au restrâns acum posibilitatile de import, în timp ce a doua categorie pot acum sa importe cantitati fixe de banane din tarile lumii a treia.

Totusi, acest tratament diferit pare inerent obiectivului de integrare a pietelor anterior împartite, având în vedere situatiile diferite ale diverselor categorii de operatori comerciali înainte introducerii organizarii comune a pietei, si permite stabilirea unui echilibru între cele doua categorii de operatori, necesar pentru asigurarea vânzarii productiei Comunitatii si a statelor PAC, pe care organizarea în comun trebuie sa o asigure.

Aceleasi motive justifica restrictiile impuse libertatii comertului pentru societatile care au operat anterior pe pietele deschise, substanta acestui drept nefiind afectata.

Cu privire la dreptul de proprietate al operatorilor pe piata, pierderea unui segment de piata nu are consecinte asupra acestui drept, întrucât asemenea segmente detinute anterior organizarii de comun acord a pietei reprezinta numai o pozitie economica temporara, supusa riscului schimbarii împrejurarilor si nu intra sub protectia dreptului de proprietate. În mod similar, *detinerea unei pozitii pe piata decurgând dintr-o situatie data nu poate*, îndeosebi atunci când acea situatie contravine normelor în vigoare în piata comuna, sa se bucure de protectie pe baza principiului drepturilor câstigate sau a celui al asteptarii legitime (justificate).

În cele din urma, *cu privire la principiul proportionalitatii*, nu se poate socoti ca a avut loc o încălcare prin faptul ca obiectivele sprijinirii producatorilor din statele PAC si garantarii veniturilor producatorilor din Comunitate ar fi putut fi atinse prin luarea unor masuri cu un efect mai redus asupra concurentei si asupra intereselor anumitor categorii de operatori comerciali, în masura în care nimic nu dovedeste ca Consiliul – care, prin stabilirea unei organizari comune a pietelor, a trebuit sa împace interese divergente si astfel sa adopte masuri care se înscriu în cadrul optiunilor de strategie care stau în competentele sale – a adoptat masuri evident necorespunzatoare în raport de obiectivul urmarit.

8. Cu privire *la stabilirea unei cote tarifare*, importul de banane din statele PAC în Comunitate cade sub incidenta art. 168 (2) (a) (ii) acelei de-a patra Conventii de la Lomé între statele ACP si CEE, a Protocolului nr. 5 asupra bananelor la aceasta Conventie, precum si a Anexelor LXXIV si LXXV la acest Protocol. Potrivit acestor dispozitii, singura obligatie a Comunitatii este sa mentina avantajele privind accesul bananelor provenind de la statele PAC pe piata Comunitatii, avantaje pe care statele PAC le-au avut anterior încheierii Conventiei, astfel încât a fost permis ca Reglementarea nr. 40/93 sa impuna – fara a constitui o încălcare a art. 168 (1) din Conventie – o taxa pe importul de banane care nu provin în mod traditional din statele PAC si care exced o anumita cantitate.

9. Trasaturile specifice ale Acordului General privind Tarifele si Comertul (GATT) – si anume *marea flexibilitate a dispozitiilor sale*, în special a acelor privind posibilitatile de derogare, masurile care pot fi luate în situatii exceptionale si solutionarea diferendelor între partile contractante – împiedica Curtea sa ia dispozitiile GATT în considerare când apreciaza legalitatea unei reglementari în cazul actiunii introduse de un stat membru în temeiul primului alineat al art. 173 al Tratatului. Aceste caracteristici arata ca regulile GATT nu sunt neconditionate si ca obligatia de a le recunoaste ca norme ale dreptului international direct aplicabile în sistemele juridice interne ale partilor contractante nu se poate întemeia pe spiritul, trasaturile generale sau termenii GATT. În absenta unei asemenea obligatii decurgând din GATT însasi, Curtea poate examina legalitatea actului Comunitatii criticat în lumina reulilor GATT numai în cazul în care Comunitatea însasi a intentionat sa puna în aplicare o anumita obligatie pe care si-a asumat-o în contextul GATT, sau în cazul în care actul Comunitatii se refera în mod expres la anumite dispozitii ale GATT.

3. Internationale Handelsgesellschaft – 11/70 – 1970,1125. Import- Export. Licente-Garantii.

1. Validitatea masurilor adoptate de catre institutiile Comunitatii poate fi interpretata numai în lumina dreptului comunitar. Dreptul nascut din Tratat, izvor independent de

drept, nu poate fi din pricina naturii sale interne speciale si originale, surclasat de catre prevederile legale interne, oricare ar fi fost forta lor juridica, fara a fi lipsit de caracterul sau de drept comunitar si fara ca însasi fundamentul juridic al Comunitatii sa fie pus sub semnul întrebării. Prin urmare, *validitatea unei masuri comunitare sau efectul sau în interiorul unui stat membru nu pot fi afectate pe motivul ca ar conveni* fie drepturilor fundamentale, asa cum sunt ele definite de catre Constitutia aceluia stat, fie principiilor structurii sale constitutionale (Hotarârea din 15 iulie 1964, Cauza 6/64, CJCE Rep. 1962). Respectarea drepturilor fundamentale este parte integranta a principiilor generale de drept aparate de catre Curtea de justitie. Protectia acordata unor asemenea drepturi, atâta timp cât este inspirata de traditiile constitutionale comune statelor membre, trebuie sa fie asigurata în cadrul structurii si obiectivelor Comunitatii (Hotarârea din 12 noiembrie 1969, cauza 29/69, CJCE Rep. 1969)

3. Cerinta din partea reglementarilor Comunitatii în domeniul agriculturii ca posesorii licentelor de import-export sa fie obligati sa efectueze tranzactiile propuse sub conditia depunerii unei garantii constituie o metoda care este atât necesara cât si adecvata scopurilor art. 40 (3) si 43 din Tratatul CEE, pentru a permite autoritatilor competente sa si aleaga în modul cel mai eficient interventiile pe piata cerealelor. Sistemul garantiilor nu încalca nici un drept fundamental.

4. Conceptul de forta majora adoptat de catre reglementarile din domeniul agriculturii nu se limiteaza la imposibilitatea absoluta, ci trebuie înțeles în sensul unor împrejurari neobisnuite, care scapa controlului importatorului sau exportatorului, si ale caror consecinte, în ciuda tuturor precautiilor, nu ar fi putut fi evitate decât cu pretul unui imens sacrificiu (Hotarârea din 11 iulie 1968, Cauza 4/68, CJCE Rep. 1968)

5. Restrângând posibilitatea renuntarii la obligatia de a exporta si limitând dreptul la eliberarea garantiei la cazurile de forta majora, legiuitorul comunitar a adoptat o prevedere care, fara a impune o povara exagerata importatorilor sau exportatorilor este adecvata asigurarii functionarii normale a organizarii pietei de cereale în interesul general, asa cum este definit în art. 39 din Tratat.

4. Hauer– 44/79 –1979, 3727. Plantatiile de vii

1. Problema unei posibile încalcare a drepturilor fundamentale printr-o masura a institutiilor Comunitatii poate fi judecata numai în lumina dreptului comunitar însusi. Introducerea unor criterii speciale de apreciere decurgând din legislatia sau dreptul constitutional al unui anumit stat membru ar conduce inevitabil, prin alterarea unitatii substantiale si eficacitatii dreptului comunitar, la distrugerea unitatii pietei comune si la amenintarea coeziunii Comunitatii. Drepturile fundamentale formeaza o parte integranta a principiilor generale ale dreptului, a caror respectare este asigurata de catre Curte. În protejarea acestor drepturi, Curtea este obligata sa se inspire din traditiile constitutionale comune ale statelor membre, astfel încât masuri care sunt incompatibile cu drepturile fundamentale recunoscute de Constitutiile acestor state sunt inacceptabile în cadrul Comunitatii. Tratatul international pentru apararea drepturilor omului la elaborarea carora statele membre au colaborat sau ale caror semnatare sunt acestea pot de asemenea oferi orientari care trebuie urmate în cadrul general al dreptului comunitar. În asemenea împrejurari, îndoielile exprimate de o instanta nationala cu privire la compatibilitatea dispozitiilor unui act emanând de la o institutie a Comunitatilor cu

normele privind protecția drepturilor fundamentale formulate prin trimitere la dreptul constituțional național trebuie înțelese ca punând sub semnul întrebării validitatea aceluși act în raport cu dreptul comunitar.

2. *Dreptul de proprietate este garantat în ordinea juridică comunitară* în conformitate cu ideile comune Constituțiilor statelor membre, care sunt reflectate în primul Protocol la Convenția europeană pentru protecția drepturilor omului.

3. Luând în considerare preceptele constituționale comune statelor membre, practicile legislative consecvente și art. 1 al primului Protocol la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului, faptul că un act emanând de la o instituție a Comunității impune restricții privind replantarile de vii nu poate fi criticat în principiu ca fiind incompatibil cu respectul cuvenit dreptului de proprietate. Totuși, este necesar ca aceste restricții să corespundă întocmai obiectivelor de interes general urmărite de Comunitate și ca, în raport cu scopul urmărit, ele să nu constituie o ingerință disproporționată și intolerabilă în dreptul proprietarului care să îi afecteze substanța însăși a dreptului de proprietate.

4. *Interzicerea replantării de vii stabilită pentru o perioadă limitată de Reglementarea nr. 1162/76 este justificată de obiectivele de interes general urmărite de Comunitate*, care constau în reducerea imediată a surplusurilor de producție și în pregătirea, pe termen mai lung, a restructurării *industriei europene de vinuri*. Prin urmare, măsura nu încalca substanța dreptului de proprietate.

5. În același mod ca și dreptul de proprietate, libertatea comerțului sau a activităților profesionale, departe de a constitui o prerogativă absolută, trebuie interpretată în lumina funcției sociale a activităților protejate de aceste libertăți.

Întrucât prezenta cauză privește interzicerea, printr-un act emanând de la o instituție a Comunităților, a replantării de vii, se cuvine să reținem că o asemenea măsură nu afectează în vreun fel accesul la ocupația de viticultor sau liberă desfășurare a acestei ocupații pe terenurile anterior plantate cu vii.

Întrucât prezenta cauză privește noi plantații, orice restrângere a liberei desfășurări a ocupației de viticultor este un paliativ al restrângerii exercitiului dreptului de proprietate.